

ความสัมพันธ์ของการใช้สื่อสังคมออนไลน์เพื่อการเรียนรู้กับการเรียนรู้ ด้วยตนเองของนักศึกษาระดับปริญญาตรี คณะศึกษาศาสตร์

มหาวิทยาลัยวงษ์ชวลิตกุล*

RELATIONSHIP BETWEEN SOCIAL MEDIA USE AND SELF-LEARNING OF UNDERGRADUATE STUDENTS, FACULTY OF EDUCATION, FACULTY OF EDUCATION, VONGCHAVALITKUL UNIVERSITY

ณัฏฐา สุริยะ¹, ศรดา ชัยสุวรรณ², จิตรานุช ขันทวีระมมงคล³ และ ภารักษ์ เขมะเพ็ชร⁴

Nattapapa Suriya¹, Saruda Chaisuwan², Jittranuch Khantaviramongkol³ and Pornpak Kamapatc⁴

¹⁻⁴คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยวงษ์ชวลิตกุล

¹⁻⁴Faculty of Education, Vongchavalitkul University, Thailand

Corresponding Author's Email: Nattapapa_sur@vu.ac.th

วันที่รับบทความ : 20 สิงหาคม 2568; วันแก้ไขบทความ 26 สิงหาคม 2568; วันที่ตอบรับบทความ : 28 สิงหาคม 2568

Received 20 August 2025; Revised 26 August 2025; Accepted 28 August 2025

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาการใช้สื่อสังคมออนไลน์เพื่อการเรียนรู้ของนักศึกษาระดับปริญญาตรี คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยวงษ์ชวลิตกุล 2) เพื่อศึกษาระดับการเรียนรู้ด้วยตนเองของนักศึกษาระดับปริญญาตรี คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยวงษ์ชวลิตกุล และ 3) เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างการใช้สื่อสังคมออนไลน์เพื่อการเรียนรู้กับการเรียนรู้ด้วยตนเองของนักศึกษาระดับปริญญาตรี คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยวงษ์ชวลิตกุล

Citation:

* ณัฏฐา สุริยะ, ศรดา ชัยสุวรรณ, จิตรานุช ขันทวีระมมงคล และ ภารักษ์ เขมะเพ็ชร. (2568). ความสัมพันธ์ของการใช้สื่อสังคมออนไลน์เพื่อการเรียนรู้กับการเรียนรู้ด้วยตนเองของนักศึกษาระดับปริญญาตรี คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยวงษ์ชวลิตกุล. วารสารสหศาสตร์การพัฒนาลังคม, 3(4), 689-703.

Nattapapa Suriya, Saruda Chaisuwan, Jittranuch Khantaviramongkol and Pornpak kamapatc. (2025).

Relationship Between Social Media Use And Self-Learning Of Undergraduate Students, Faculty Of Education, Faculty Of Education, Vongchavalitkul University.

Journal of Interdisciplinary Social Development, 3(4), 689-703.;

DOI: <https://doi.org/10.>

Website: <https://so12.tci-thaijo.org/index.php/JISDIADP/>

กลุ่มตัวอย่าง คือ นักศึกษาระดับปริญญาตรี คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยวงษ์ชวลิตกุล จำนวน 208 คน กำหนดตัวอย่างโดยใช้ตารางสำเร็จของเครจซีและ มอร์แกน หลังจากนั้นทำการสุ่มแบบเป็นชั้นภูมิ (Stratified Random Sampling) แล้วเลือกกลุ่มตัวอย่างตามสัดส่วน (Proportional) ในแต่ละชั้น โดยใช้สาขาวิชาเป็นเกณฑ์ในการแบ่ง จากนั้นจึงใช้การสุ่มอย่างง่าย เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้เป็นแบบสอบถาม ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์เพียร์สัน

ผลการศึกษา พบว่า 1) ระดับการใช้สื่อสังคมออนไลน์เพื่อการเรียนรู้ของนักศึกษาระดับปริญญาตรี คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยวงษ์ชวลิตกุล ในภาพรวมและรายด้าน อยู่ในระดับมาก 2) ระดับการเรียนรู้ด้วยตนเองของนักศึกษาระดับปริญญาตรี คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยวงษ์ชวลิตกุล ในภาพรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก 3) ความสัมพันธ์ระหว่างระดับการใช้สื่อสังคมออนไลน์เพื่อการเรียนรู้กับการเรียนรู้ด้วยตนเองของนักศึกษามหาวิทยาลัยวงษ์ชวลิตกุล อยู่ในทิศทางบวก โดยมีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ในระดับปานกลาง - สูง คือ 0.478 - 0.785 โดยด้านทัศนคติมีความสัมพันธ์เชิงบวกกับการเรียนรู้ด้วยตนเองของนักศึกษาคณะศึกษาศาสตร์ สูงกว่าด้านความถี่ในการใช้และด้านวัตถุประสงค์ในการใช้

คำสำคัญ: สื่อสังคมออนไลน์, การเรียนรู้, การเรียนรู้ด้วยตนเอง

Abstract

This research aimed to 1) study the level of social media use for learning among undergraduate students in the Faculty of Education, Wongchawalitkul University; 2) study the level of self-directed learning among undergraduate students in the Faculty of Education, Wongchawalitkul University; and 3) study the relationship between social media use for learning and self-directed learning among undergraduate students in the Faculty of Education, Wongchawalitkul University. The sample consisted of 208 undergraduate students in the Faculty of Education, Wongchawalitkul University. The sample was determined using Krejci and Morgan's completion table. Stratified random sampling was used, and proportional sampling was used within each stratum. The subject area was divided into disciplines, followed by simple random sampling. The research

instruments used were questionnaires, means, standard deviations, and Pearson's product moment correlation coefficients.

The results revealed that: 1) the overall and specific level of social media use for learning among undergraduate students in the Faculty of Education, Wongchawalitkul University, was high; 2) the self-directed learning level of undergraduate students in the Faculty of Education, Wongchawalitkul University, was high. Overall and in each aspect, the relationship is at a high level. 3) The relationship between the level of social media use for learning and self-directed learning among Wongchawalitkul University students is positive, with a moderate to high correlation coefficient of 0.478-0.785. Attitude has a higher positive relationship with self-directed learning among Faculty of Education students than frequency of use and purpose of use.

Keywords: Social media, Learning, Self-directed learning

บทนำ

การเรียนรู้ด้วยตนเอง (Self-directed Learning) ถือเป็นแนวคิดสำคัญในการพัฒนาผู้เรียนในศตวรรษที่ 21 ซึ่งเป็นยุคแห่งการเปลี่ยนแปลงและการแข่งขันทางความรู้และเทคโนโลยี การเรียนรู้ไม่ได้จำกัดอยู่เพียงภายในห้องเรียนหรือการพึ่งพาครูผู้สอนเท่านั้น แต่ผู้เรียนจำเป็นต้องมีความสามารถในการกำหนดเป้าหมายการเรียนรู้ของตนเอง วางแผน จัดการ และประเมินผลการเรียนรู้ด้วยตนเองอย่างต่อเนื่อง การเรียนรู้ในลักษณะนี้ช่วยส่งเสริมทักษะการคิดวิเคราะห์ ความรับผิดชอบตนเอง และการสร้างองค์ความรู้ใหม่ที่เหมาะสมกับความต้องการเฉพาะบุคคล การเรียนรู้ด้วยตนเอง เป็นรูปแบบหนึ่งของการเรียนรู้ที่สามารถพัฒนาผู้เรียนได้อย่างเหมาะสมตามบริบทของผู้เรียน และสามารถช่วยให้ผู้เรียนประสบความสำเร็จได้ด้วยตนเอง ผู้เรียนจะเป็นผู้ที่มีบทบาทสำคัญในกระบวนการเรียนรู้ของตนเอง มีสิทธิ์ตัดสินใจเรื่องเกี่ยวกับการเรียนรู้ของตนเอง และแสวงหาประสบการณ์อย่างอิสระจากการตัดสินใจด้วยข้อมูลที่เพียงพอ และรับผิดชอบการกระทำของตนเอง การได้รับประสบการณ์เชิงบวกเกี่ยวกับทักษะของตนเองจะส่งผลต่อความสำเร็จในการเรียนรู้ ผู้เรียนที่เคยมีประสบการณ์ดังกล่าวจะตั้งเป้าหมายที่ท้าทายมากขึ้นสำหรับตัวเอง และไม่ยอมแพ้ง่าย ๆ เมื่อ

เกิดปัญหา จึงเป็นเรื่องสำคัญที่ต้องสร้างสิ่งแวดล้อมที่ปลอดภัยต่อการเรียนรู้ โดยมีผู้สอนคอยให้คำแนะนำและสามารถแสวงหาความเป็นไปได้ที่หลากหลายเพื่อให้บรรลุเป้าหมายที่วางไว้ด้วยสิ่งแวดล้อม เครื่องมือ รวมถึงช่วงเวลาฝึกฝนที่มากพอ จะทำให้พวกเขาสามารถการเรียนรู้ตลอดชีวิต แม้ไม่ได้อยู่ในรั้วโรงเรียนและช่วยให้เขาสามารถกำหนดอนาคตของตนเองได้อย่างสร้างสรรค์ (จิราเจต วิเศษดอนหวาย, 2564)

การศึกษาในยุคปัจจุบัน เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารได้เข้ามามีบทบาทสำคัญต่อการดำเนินชีวิตของมนุษย์ โดยเฉพาะในด้านการศึกษา การใช้สื่อสังคมออนไลน์ (Social Media) ได้กลายเป็นเครื่องมือสำคัญที่ช่วยสนับสนุนกระบวนการเรียนรู้ทั้งในและนอกชั้นเรียน สื่อออนไลน์มีลักษณะโดดเด่นด้านความเร็วในการเข้าถึงข้อมูล ความหลากหลายของเนื้อหา และความสะดวกต่อการใช้งาน ซึ่งเอื้อต่อการเรียนรู้ด้วยตนเอง (Self-directed Learning) ของผู้เรียน ทำให้ผู้เรียนสามารถค้นคว้าหาความรู้ ฝึกทักษะ และพัฒนาศักยภาพตามความสนใจได้อย่างอิสระ นักศึกษาครูเป็นผู้ที่มีบทบาทสำคัญในอนาคตในฐานะครูและบุคลากรทางการศึกษา การมีทักษะการเรียนรู้ด้วยตนเองผ่านสื่อออนไลน์จึงเป็นสิ่งจำเป็น เพราะนอกจากจะช่วยให้ผู้เรียนมีความรู้ทันสมัยและเท่าทันการเปลี่ยนแปลงของโลกแล้ว ยังเป็นการสร้างพื้นฐานของการเรียนรู้ตลอดชีวิต (Lifelong Learning) จากเหตุผลดังกล่าว ผู้วิจัยจึงสนใจศึกษาความสัมพันธ์ของการใช้สื่อสังคมออนไลน์เพื่อการเรียนรู้กับการเรียนรู้ด้วยตนเองของนักศึกษาระดับปริญญาตรี คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยวงษ์ชวลิตกุล เพื่อให้ได้ข้อมูลเชิงประจักษ์ที่สามารถนำไปใช้ในการออกแบบการเรียนการสอน การสนับสนุนการเรียนรู้ด้วยตนเอง และการวางแผนพัฒนาศักยภาพนักศึกษาให้พร้อมต่อการเป็นครูในศตวรรษที่ 21 อันจะนำไปสู่การพัฒนาหลักสูตรหรือแนวทางส่งเสริมการใช้สื่อสังคมออนไลน์อย่างมีประสิทธิภาพ

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาระดับการใช้สื่อสังคมออนไลน์เพื่อการเรียนรู้ของนักศึกษาระดับปริญญาตรี คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยวงษ์ชวลิตกุล
2. เพื่อศึกษาระดับของการเรียนรู้ด้วยตนเองของนักศึกษาระดับปริญญาตรี คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยวงษ์ชวลิตกุล
3. เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างพฤติกรรมการใช้สื่อสังคมออนไลน์กับการเรียนรู้ด้วยตนเองของนักศึกษาระดับปริญญาตรี คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยวงษ์ชวลิตกุล

ข้อตกลงเบื้องต้นในการวิจัย

การเก็บข้อมูลการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยทำการเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยแบบสอบถามในรูปแบบออนไลน์ ซึ่งอาจจะมีข้อจำกัดที่อาจก่อให้เกิดอคติในการตอบ (response bias) ทั้งจากการที่ผู้ตอบอาจให้ข้อมูลที่แสดงออกถึงความถูกต้องมากกว่าพฤติกรรมที่แท้จริง หรือจากข้อจำกัดด้านการเข้าถึงสื่อออนไลน์ของกลุ่มตัวอย่างบางส่วน อันอาจส่งผลให้ผลการวิจัยไม่สามารถสะท้อนพฤติกรรมที่แท้จริงของกลุ่มตัวอย่างได้อย่างครบถ้วน

การทบทวนวรรณกรรม

การวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยศึกษาความสัมพันธ์ของการใช้สื่อสังคมออนไลน์เพื่อการเรียนรู้กับการเรียนรู้ด้วยตนเอง โดยศึกษาแนวคิดเกี่ยวกับสื่อสังคมออนไลน์ (Social Media) และแนวคิดเกี่ยวกับการเรียนรู้ด้วยตนเอง ดังนี้

สื่อสังคม (Social Media)

ความหมาย

ชรินทร์ทิพย์ อะถาพัฒน์ (2566) สื่อสังคมออนไลน์ หรือ Social Media หมายถึง สื่อดิจิทัลที่ทำงานอยู่บนพื้นฐานของเว็บไซต์บนอินเทอร์เน็ตที่เป็นเครื่องมือในการปฏิบัติการทางสังคมที่มีผู้สื่อสารจัดทำขึ้นโดยที่ผู้เขียนจัดทำขึ้นเองแล้วนำมาแบ่งปันเนื้อหาข้อมูลข่าวสาร ประสบการณ์และพูดคุยให้ผู้ใช้ในโลกรออนไลน์กับคนที่อยู่ในสังคมเดียวกันได้อย่างรวดเร็ว มีประสิทธิภาพรวมถึงการใช้ประโยชน์ร่วมกัน

วรพร ดำจับ (2562) สื่อสังคมออนไลน์ เป็นการสื่อสารโดยผ่านเครือข่ายอินเทอร์เน็ต เป็นการนำเสนอ แบ่งปัน เนื้อหารูปภาพ เสียง ข้อความ คลิปวิดีโอ โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อการติดต่อสื่อสาร แลกเปลี่ยน การแบ่งปันเรื่องราวเหตุการณ์ต่าง ๆ ระหว่างบุคคลสองคน หรือกลุ่มบุคคลในลักษณะ ของการเข้าร่วมในเครือข่ายออนไลน์เดียวกัน

อาจกล่าวโดยสรุปได้ว่า สื่อสังคมออนไลน์ หมายถึง พื้นที่ออนไลน์หรืออยู่บนเครือข่ายอินเทอร์เน็ต ที่เผยแพร่ข้อมูล ข่าวสาร ความรู้ หรือความบันเทิง เพื่อตอบสนองความต้องการด้านต่าง ๆ ของผู้ใช้ทั้งทางด้านการศึกษา การสื่อสาร การทำงาน เป็นต้น

แนวคิดเรื่องการเรียนรู้ด้วยตนเอง

การเรียนรู้ด้วยตนเอง (Self-Directed Learning: SDL) เป็นกระบวนการที่บุคคลสามารถกำหนดวัตถุประสงค์การเรียนรู้ วางแผนและควบคุมกระบวนการเรียนรู้ และ

ประเมินผลการเรียนรู้ ของตนเองได้โดยไม่ต้องพึ่งพาครูหรือผู้สอน แนวคิดนี้เน้นถึงความสามารถของบุคคลในการจัดการ และควบคุมการเรียนรู้ของตนเอง ซึ่งสามารถเสริมสร้างความรู้และทักษะใหม่ ๆ ได้ (อรณิชา ทศตา, สิรินาถ จงกลกลาง, นาทยา ปิรันธนานนท์ : 2567)

ขั้นตอนของการเรียนรู้ด้วยตนเอง

Knowles (อ้างถึงใน รุ่งอรุณ ไสยโสภณ 1975, หน้า 40-47) ได้อธิบายถึงองค์ประกอบที่เป็นขั้นตอนสำคัญในการเรียนรู้ด้วยตนเองไว้ดังนี้

1. การวิเคราะห์ความต้องการของตนเอง
2. การกำหนดจุดมุ่งหมายในการเรียน
3. การวางแผนการเรียน
4. การแสวงหาแหล่งวิทยาการ
5. การประเมินผล

งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ศรุตดา ชัยสุวรรณ และคณะ (2566) ศึกษาเรื่องปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการใช้งานการพาณิชย์ผ่านเครือข่ายสังคมออนไลน์ของครู ที่ให้บริการช่วงสถานการณ์แพร่ระบาดของไวรัสโคโรนา (COVID-19) มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการใช้งานการพาณิชย์ผ่านเครือข่ายสังคมออนไลน์ของครูในช่วงการแพร่ระบาดของโรคโควิด-19 พบว่า 1) ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการใช้งานการพาณิชย์ผ่านเครือข่ายสังคมออนไลน์อยู่ในระดับมาก โดยปัจจัยที่มีค่าเฉลี่ยสูงที่สุดคือ อิทธิพลของสังคม รองลงมาคือ การยอมรับการใช้งาน 2) การใช้งานการพาณิชย์ผ่านเครือข่ายสังคมออนไลน์โดยรวมอยู่ในระดับมากเช่นกัน โดยมี ทศนคติ เป็นด้านที่สูงที่สุด 3) ตัวแปรที่สามารถทำนายการใช้งานการพาณิชย์ผ่านเครือข่ายสังคมออนไลน์ได้อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ได้แก่ ความไว้วางใจ อิทธิพลของสังคม การยอมรับการใช้งาน และการรับรู้การใช้งาน โดยสามารถทำนายได้ร้อยละ 71.60 ($R^2 = 0.716$)

ชนันรัตน์ รูปใหญ่ (2565) ศึกษาพฤติกรรมการใช้สื่อสังคมออนไลน์กับการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 ของนักศึกษาคณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี พบว่า นักศึกษามีการใช้ประโยชน์จากการใช้สื่อสังคมออนไลน์กับการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยระดับมากที่สุดคือใช้สำหรับติดต่อสื่อสารและทำงานกับเพื่อนได้สะดวก รองลงมาคือ ใช้สำหรับดูหนัง ฟังเพลง และเล่นเกม ใช้สำหรับติดตามข่าวสารและเหตุการณ์ต่าง ๆ ใช้สำหรับคลาย

ความเครียด ใช้สำหรับค้นหาข้อสินค้าที่ต้องการได้ง่ายและสะดวกขึ้นใช้สำหรับค้นหาความรู้เพิ่มเติม ใช้สำหรับนำเสนอผลงานของตนเองและใช้สำหรับแสดงความคิดเห็นต่าง ๆ

Xiaohong Liu; Jon-Chao Hong; Li Zhao (2024) ศึกษาเกี่ยวกับบุคลิกภาพที่เกี่ยวข้องกับการเรียนรู้ด้วยตนเองต่อการรับรู้ความไร้ประสิทธิภาพของการเรียนรู้ออนไลน์ กลุ่มตัวอย่างคือ นักเรียนมัธยมจำนวน 668 คนที่เคยผ่านการเรียนรู้ออนไลน์ ทำการตอบแบบสอบถาม ผลการวิจัยพบว่า ภาวะวิตกกังวล (neuroticism) มีแนวโน้มเชิงลบต่อแนวทางการเรียนรู้ด้วยตนเองและทัศนคติแบบการเรียนรู้ด้วยตนเอง ในขณะที่บุคลิกภาพแบบเปิดเผย (Extroversion) มีความสัมพันธ์เชิงบวกกับแนวทางการเรียนรู้ด้วยตนเองและทัศนคติแบบการเรียนรู้ด้วยตนเอง และมีความสัมพันธ์เชิงลบกับต่อการรับรู้ความไร้ประสิทธิภาพของการเรียนรู้ออนไลน์

วิธีดำเนินการวิจัย

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ นักศึกษาระดับปริญญาตรี จำนวน 4 สาขาวิชา ประกอบด้วย สาขาวิชาการศึกษาปฐมวัย สาขาวิชาการประถมศึกษา สาขาวิชาการสอนภาษาอังกฤษ สาขาวิชาการสอนวิทยาศาสตร์ทั่วไป คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยวงษ์ชวลิตกุล ภาคการศึกษาที่ 1 ปีการศึกษา 2568 จำนวน 498 คน (ข้อมูลการลงทะเบียนเรียนภาค 1/2568 จากสำนักบริการการศึกษา มหาวิทยาลัยวงษ์ชวลิตกุล: 2568)

กำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่าง โดยใช้ตารางสำเร็จของเครจซีและ มอร์แกน ได้ขนาดกลุ่มตัวอย่างจำนวน 217 คน หลังจากนั้นทำการสุ่มแบบเป็นชั้นภูมิ (Stratified Random Sampling) แล้วเลือกสุ่มตัวอย่างตามสัดส่วน(Proportional)ในแต่ละชั้น โดยใช้สาขาวิชาเป็นเกณฑ์ในการแบ่ง จากนั้นจึงใช้การสุ่มอย่างง่าย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับการใช้สื่อสังคมออนไลน์เพื่อการเรียนรู้ และการเรียนรู้ด้วยตนเองของนักศึกษาระดับปริญญาตรี คณะศึกษาศาสตร์ วิทยาลัย แบ่งออกเป็น 3 ตอนโดยมีรายละเอียดดังนี้

ตอนที่ 1 เป็นข้อมูลพื้นฐานของผู้ตอบแบบสอบถาม จำแนกเป็น เพศ ชั้นปี สาขาวิชา

ตอนที่ 2 เป็นคำถามเกี่ยวกับระดับการใช้สื่อสังคมออนไลน์เพื่อการเรียนรู้ของนักศึกษาระดับปริญญาตรี คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยวงษ์ชวลิตกุล ใช้มาตรวัดแบบ Likert Scale 5 ระดับ

ตอนที่ 3 เป็นคำถามเกี่ยวกับระดับการเรียนรู้ด้วยตนเองของนักศึกษาระดับปริญญาตรี คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยวงษ์ชวลิตกุล ใช้มาตรวัดแบบ Likert Scale 5 ระดับ

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ทำการเก็บรวบรวมข้อมูลโดยส่งแบบสอบถามด้วยสื่อออนไลน์ ให้กับนักศึกษาในระดับปริญญาตรี คณะศึกษาศาสตร์ ที่ลงทะเบียนเรียน ภาคการศึกษาที่ 1 ปีการศึกษา 2568 ทั้งหมด 217 คน ได้รับกลับคืนมา 208 คน คิดเป็นร้อยละ 95.85

การวิเคราะห์ข้อมูล

1. วิเคราะห์ระดับการใช้สื่อออนไลน์เพื่อการเรียนรู้และระดับการเรียนรู้ด้วยตนเองโดยหาค่าเฉลี่ย (mean: $\bar{X}$) และหาส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation: S.D.) แล้วนำค่าเฉลี่ยที่ได้ไปเทียบกับเกณฑ์ในการแปลความหมายของค่าเฉลี่ย ดังนี้(บุญชม ศรีสะอาด, 2545 : 11)

ค่าเฉลี่ย 4.50 - 5.00 หมายถึง มีความคิดเห็นอยู่ในระดับมากที่สุด

ค่าเฉลี่ย 3.50 - 4.49 หมายถึง มีความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก

ค่าเฉลี่ย 2.50 - 3.49 หมายถึง มีความคิดเห็นอยู่ในระดับปานกลาง

ค่าเฉลี่ย 1.50 - 2.49 หมายถึง มีความคิดเห็นอยู่ในระดับน้อย

ค่าเฉลี่ย 1.00 - 1.49 หมายถึง มีความคิดเห็นอยู่ในระดับน้อยที่สุด

แล้วนำเสนอในรูปตารางและแปลผลด้วยการบรรยาย

2. วิเคราะห์ค่าความสัมพันธ์ของการใช้สื่อสังคมออนไลน์เพื่อการเรียนรู้กับการเรียนรู้ด้วยตนเองด้วยค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์เพียร์สัน (Pearson's Correlation Coefficient) โดยค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์จะมีค่า ระหว่าง -1 และ +1 โดย

-1 หมายถึง การที่ตัวแปรมีความสัมพันธ์กันในทางลบแบบสมบูรณ์

0 หมายถึง ตัวแปรไม่มีความสัมพันธ์กันเลย และ

+1 หมายถึง ตัวแปรมีความสัมพันธ์ในทางบวกแบบสมบูรณ์

กำหนดเกณฑ์การแปลความหมายค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ (ชูศรี วงศ์รัตน์, 2553 : 312) ดังนี้

ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ 0.00 – 0.20 มีความสัมพันธ์ในระดับต่ำ

ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ 0.02 – 0.40 มีความสัมพันธ์ในระดับค่อนข้างต่ำ

ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ 0.41 – 0.60 มีความสัมพันธ์ในระดับปานกลาง

ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ 0.61 – 0.80 มีความสัมพันธ์ในระดับค่อนข้างสูง

ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ 0.81 – 1.00 มีความสัมพันธ์ในระดับสูง

แล้วนำเสนอในรูปตารางและแปลผลด้วยการบรรยาย

ผลการวิจัย (Results)

1. ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับระดับการใช้สื่อสังคมออนไลน์ของนักศึกษาระดับปริญญาตรี คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยวงษ์ชวลิตกุล ปรากฏผลดังรายละเอียดในตารางที่ 2

ตารางที่ 1 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเกี่ยวกับระดับการใช้สื่อสังคมออนไลน์เพื่อการเรียนรู้ของนักศึกษาระดับปริญญาตรี คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยวงษ์ชวลิตกุล ในภาพรวมและรายด้าน

การใช้สื่อสังคมออนไลน์	ระดับของการใช้สื่อสังคมออนไลน์		
	$\bar{X}$	S.D.	แปลผล
1. ด้านความถี่ในการใช้	4.16	0.59	มาก
2. ด้านวัตถุประสงค์ในการใช้	3.87	0.61	มาก
3. ด้านทัศนคติ	3.88	0.64	มาก
รวม	3.97	0.52	มาก

จากตารางที่ 1 พบว่า ระดับการใช้สื่อสังคมออนไลน์ของนักศึกษาระดับปริญญาตรี คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยวงษ์ชวลิตกุล ในภาพรวมและรายด้าน อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.97$) เมื่อพิจารณารายด้านพบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือด้านความถี่ในการใช้งาน ($\bar{X} =$

4.16) รองลงมาคือ ด้านการทัศนคติ ($\bar{X} = 3.88$) และด้านวัตถุประสงค์ในการใช้งาน ($\bar{X} = 3.87$)

2. ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับระดับการเรียนรู้ด้วยตนเองของนักศึกษาระดับปริญญาตรี คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยวงษ์ชวลิตกุล ปรากฏผลดังรายละเอียดในตารางที่ 2

ตารางที่ 2 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเกี่ยวกับระดับการเรียนรู้ด้วยตนเองของนักศึกษาระดับปริญญาตรี คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยวงษ์ชวลิตกุล ในภาพรวมและรายด้าน

การเรียนรู้ด้วยตนเอง	ระดับของการเรียนรู้ตามความคิดเห็นของผู้ตอบแบบสอบถาม		
	$\bar{X}$	S.D.	แปลผล
1. การกำหนดเป้าหมายการเรียนรู้	4.16	0.59	มาก
2. การวางแผนการเรียนรู้	3.81	0.65	มาก
3. การจัดการและควบคุมการเรียนรู้	3.47	0.54	มาก
4. การประเมินผลการเรียนรู้	3.99	0.66	มาก
รวม	3.86	0.50	มาก

จากตารางที่ 2 พบว่า การเรียนรู้ด้วยตนเองของนักศึกษาระดับปริญญาตรี คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยวงษ์ชวลิตกุล ในภาพรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.86$) เมื่อพิจารณารายด้านพบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ด้านการกำหนดเป้าหมายการเรียนรู้ ($\bar{X} = 4.16$) รองลงมาคือ ด้านการประเมินผลการเรียนรู้ ($\bar{X} = 3.99$) และด้านการวางแผนการเรียนรู้ ($\bar{X} = 3.81$) ตามลำดับ

4. ผลการศึกษาความสัมพันธ์ของการใช้สื่อสังคมออนไลน์เพื่อการเรียนรู้กับการเรียนรู้ด้วยตนเองของนักศึกษาระดับปริญญาตรี คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยวงษ์ชวลิตกุล ปรากฏผลดังรายละเอียดในตารางที่ 4

ตารางที่ 4 ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างระดับการใช้สื่อออนไลน์เพื่อการเรียนรู้กับการเรียนรู้ด้วยตนเองของนักศึกษา

	X1	X2	X3	Y
X1	1.00			
X2	0.517*	1.00*		
X3	0.478*	0.658*	1.00	
Y	0.694*	0.636*	0.785*	1.00

*. Correlation is significant at the 0.05 level (2-tailed).

จากตารางที่ 4 พบว่า ความสัมพันธ์ระหว่างระดับการใช้สื่อสังคมออนไลน์เพื่อการเรียนรู้กับการเรียนรู้ด้วยตนเองของนักศึกษา มหาวิทยาลัยวงษ์ชวลิตกุล อยู่ในทิศทางบวก โดยมีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ในระดับปานกลาง - สูง คือ 0.478 - 0.785 โดยด้านทัศนคติมีความสัมพันธ์เชิงบวกกับการเรียนรู้ด้วยตนเองของนักศึกษาคณะศึกษาศาสตร์ สูงกว่าด้านความถี่ในการใช้ และด้านวัตถุประสงค์ในการใช้ ซึ่งหมายความว่า นักศึกษามีทัศนคติที่ดีว่าการใช้สื่อออนไลน์เป็นสิ่งที่ช่วยเสริมการเรียนรู้ด้วยตนเอง ก็จะมีแนวโน้มที่จะเรียนรู้ด้วยตนเองมากขึ้น

อภิปรายผล

1) ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับระดับการใช้สื่อสังคมออนไลน์ของนักศึกษาระดับปริญญาตรี คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยวงษ์ชวลิตกุล พบว่า ระดับการใช้สื่อสังคมออนไลน์ของนักศึกษาระดับปริญญาตรี คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยวงษ์ชวลิตกุล ในภาพรวมและรายด้าน อยู่ในระดับมาก ทั้งนี้อาจจะเนื่องมาจากการศึกษาในยุคปัจจุบัน เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารได้เข้ามามีบทบาทสำคัญมาก โดยเฉพาะในด้านการศึกษา การใช้สื่อสังคมออนไลน์ ได้กลายเป็นเครื่องมือสำคัญที่ช่วยสนับสนุนกระบวนการเรียนรู้ทั้งในและนอกชั้นเรียน เช่น การสืบค้นข้อมูล การส่งงานอาจารย์ การติดต่อสื่อสารกับอาจารย์ เป็นต้น สอดคล้องกับชนันรัตน์ รูปใหญ่ (2564) ที่พบว่า นักศึกษาคณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์มีการใช้ประโยชน์จากการใช้สื่อสังคมออนไลน์กับการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 โดยรวมอยู่ใน

ระดับมาก เช่นกันและสอดคล้องกับแนวคิดของ วราภรณ์ โทโพธิ์ไทย (2564) ที่กล่าวว่า การศึกษาในปัจจุบัน มีการปรับเปลี่ยนเป็นระบบการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ มีการใช้เทคโนโลยีควบคู่ไปกับการสอน และผู้สอนเปลี่ยนบทบาทจากผู้ให้ความรู้เป็นผู้ชี้แนะ การนำระบบเครือข่ายคอมพิวเตอร์ หรืออินเทอร์เน็ตเข้ามาเป็นเครื่องมือทางการศึกษา ทำให้ การศึกษามีความ สะดวก รวดเร็ว และมีประสิทธิภาพมากขึ้น มีแหล่งการเรียนรู้ที่สามารถ สืบค้น ผ่านเครือข่ายอินเทอร์เน็ตได้ง่ายขึ้น

2) ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับระดับการเรียนรู้ด้วยตนเองของนักศึกษา ระดับปริญญาตรีสาขาวิชาชีพครู คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยวงษ์ชวลิตกุล พบว่า การเรียนรู้ด้วย ตนเองของนักศึกษาระดับปริญญาตรี คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยวงษ์ชวลิตกุล ในภาพรวม และรายด้านอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายด้านพบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ด้านการ กำหนดเป้าหมายการเรียนรู้ อาจจะเนื่องมาจากการเรียนรู้ด้วยตนเอง เป็นกระบวนการที่บุคคล สามารถกำหนดวัตถุประสงค์การเรียนรู้วางแผนและควบคุมกระบวนการเรียนรู้ และ ประเมินผลการเรียนรู้ ของตนเองได้โดยไม่ต้องพึ่งพาครูหรือผู้สอน ดังนั้นการกำหนดเป้าหมาย การเรียนรู้ จึงเป็นสิ่งที่ผู้เรียนต้องกำหนดเป้าหมายก่อนว่าต้องการที่จะเรียนรู้เรื่องอะไร สนใจ ในเรื่องใด การที่นักศึกษาให้คะแนนการกำหนดเป้าหมายสูงสุด แสดงว่ามีความสามารถในการ เริ่มต้นกระบวนการเรียนรู้ด้วยตนเองได้ดี ซึ่งเป็นทักษะพื้นฐานที่สำคัญในการเรียนรู้ด้วย ตนเอง สอดคล้องกับลักษณะการเรียนรู้ด้วยตนเอง เริ่มตั้งแต่การระบุความต้องการในการ เรียนรู้ ตั้งเป้าหมายการเรียนรู้ เลือกแหล่งข้อมูลและเครื่องมือที่เหมาะสม โดยใช้กลยุทธ์การ เรียนรู้ที่เหมาะสมที่สุด และประเมินผลการเรียนรู้ของตนเองอย่างต่อเนื่อง (O'Shea, 2003; Quoting Knowles, 1975; Ayyildiz and Tarhan, 2015; Du Toit-Brits, 2019 อ้างถึงใน อรณิชา ทศดา, สิริณาด จงกลกลาง, นาทยา ปิลันธนานนท์ : 2567)

3) ผลการศึกษาความสัมพันธ์ของการใช้สื่อสังคมออนไลน์เพื่อการเรียนรู้กับการเรียนรู้ ด้วยตนเองของนักศึกษาระดับปริญญาตรี คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยวงษ์ชวลิตกุล พบว่า ความสัมพันธ์ระหว่างระดับการใช้สื่อสังคมออนไลน์เพื่อการเรียนรู้กับการเรียนรู้ด้วยตนเองของ นักศึกษา มหาวิทยาลัยวงษ์ชวลิตกุล อยู่ในทิศทางบวก โดยมีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ในระดับ ปานกลาง - สูง โดยด้านทัศนคติมีความสัมพันธ์เชิงบวกกับการเรียนรู้ด้วยตนเองของนักศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ สูงกว่าด้านความถี่ในการใช้ และด้านวัตถุประสงค์ในการใช้ ซึ่งหมายความว่า นักศึกษามีทัศนคติที่ดีว่าการใช้สื่อออนไลน์เป็นสิ่งที่ช่วยเสริมการเรียนรู้ด้วยตนเอง ก็จะมี แนวโน้มที่จะเรียนรู้ด้วยตนเองมากขึ้น ทั้งนี้อาจจะเนื่องมาจากการใช้สื่อสังคมออนไลน์ใน

ปัจจุบันมีความสะดวก รวดเร็ว และอยู่ภายใต้การกำกับดูแลของกฎหมายและระเบียบของภาครัฐที่เข้มงวด ทำให้ผู้ใช้งานเกิดความมั่นใจและสบายใจในการใช้สื่อมากขึ้น นำไปสู่การยอมรับและเกิดทัศนคติที่ดีต่อสื่อสังคมออนไลน์ในฐานะเครื่องมือเพื่อการเรียนรู้ อีกทั้งยังเอื้อต่อการเรียนรู้ด้วยตนเองในมิติของการค้นคว้าข้อมูล การแลกเปลี่ยนเรียนรู้ สอดคล้องกับการศึกษาของ ทะเนศ วงศ์นาม (2565) ที่พบว่า ทัศนคติเป็นอีกแนวทางหนึ่งของรูปแบบการพัฒนาสมรรถนะทางวิชาการด้วยการเรียนรู้แบบนำตนเองของครูพลศึกษา ที่สามารถเปลี่ยนมุมมอง และกระบวนการคิด จากการพัฒนาประสบการณ์ด้านกีฬาเพียงด้านเดียว สู่การพัฒนาตนเองให้เป็น ผู้มีองค์ความรู้ทางวิชาการด้วยการเรียนรู้แบบนำตนเอง และสอดคล้องกับ ศรุดา ชัยสุวรรณ และคณะ (2566) ที่พบว่า การใช้งานการพาณิชย์ผ่านเครือข่ายสังคมออนไลน์ของครูที่ใช้บริการช่วงสถานการณ์แพร่ระบาดของไวรัส โควิด-19 (COVID-19) ด้านที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุดคือด้านทัศนคติ ซึ่งส่งผลต่อความไว้วางใจในการใช้งานการพาณิชย์ผ่านเครือข่ายสังคมออนไลน์ และสอดคล้องกับการศึกษาของ Xiaohong Liu; Jon-Chao Hong; Li Zhao (2024) ที่ศึกษาเกี่ยวกับบุคลิกภาพที่เกี่ยวข้องกับการเรียนรู้ด้วยตนเองต่อการรับรู้ความรู้ประสิทธิภาพของการเรียนรู้ออนไลน์ ที่พบว่า บุคลิกภาพแบบเปิดเผย (Extroversion) มีความสัมพันธ์เชิงบวกกับแนวทางการเรียนรู้ด้วยตนเองและทัศนคติแบบการเรียนรู้ด้วยตนเอง และสอดคล้องกับ จิราเจต วิเศษดอนหวาย (2564) ที่กล่าวว่าการเรียนรู้แบบนำตนเองเป็นแนวคิดที่มีความสำคัญและเป็นส่วนหนึ่งของการเรียนรู้ตลอดชีวิต (Lifelong Learning) เกี่ยวข้องกับทัศนคติด้านความรับผิดชอบส่วนบุคคลในการเรียนรู้ เนื่องจากผู้เรียนต้องเป็นผู้กำกับ ดูแล และควบคุมการเรียนรู้ของตนเอง หากผู้เรียนสามารถฝึกฝนทักษะการเรียนรู้ที่เหมาะสม ย่อมทำให้ผู้เรียนควบคุมการเรียนรู้ของตนเองได้อย่างต่อเนื่อง จนเกิดความสามารถในการเรียนรู้ตลอดชีวิต

สรุป/ข้อเสนอแนะ

การใช้สื่อสังคมออนไลน์มีความสำคัญอย่างยิ่งต่อการเรียนรู้ด้วยตนเองของนักศึกษาในยุคปัจจุบัน กลายเป็นเครื่องมือที่จำเป็นสำหรับการเรียนรู้ทั้งในและนอกห้องเรียน ช่วยให้นักศึกษาสามารถสืบค้นข้อมูล ส่งงาน และติดต่อสื่อสารกับอาจารย์ได้อย่างสะดวกและรวดเร็ว หากนักศึกษาฝึกฝนทักษะการใช้สื่อสังคมออนไลน์เพื่อการเรียนรู้ได้อย่างเหมาะสม จะทำให้นักศึกษาสามารถจัดการการเรียนรู้ของตนเองได้อย่างต่อเนื่อง จนเกิดความสามารถในการ

เรียนรู้ตลอดชีวิต และผู้สอนควรส่งเสริม และแนะนำการใช้สื่อสังคมออนไลน์เพื่อการเรียนรู้ ที่ถูกต้องเพื่อสนับสนุนต่อการเรียนรู้ด้วยตนเองของนักศึกษาได้อย่างเหมาะสม โดยมี ข้อเสนอแนะที่ได้จากการวิจัย ดังนี้

1) จากผลการวิจัยที่พบว่า ระดับการใช้สื่อสังคมออนไลน์ด้านความถี่ในการใช้สูงที่สุด นั้น สถานศึกษาหรืออาจารย์ผู้สอนควรส่งเสริมและแนะนำการใช้สื่อสังคมออนไลน์เพื่อการเรียนรู้ เช่น การแนะนำการสืบค้นข้อมูลที่ถูกต้อง จากเว็บไซต์ที่น่าเชื่อถือ เป็นต้น หรือจัดอบรมเกี่ยวกับการใช้สื่อสังคมออนไลน์เพื่อการเรียนรู้ด้วยตนเองให้กับนักศึกษา และให้ความรู้เกี่ยวกับกฎหมายที่เกี่ยวข้อง เพื่อสนับสนุนต่อการเรียนรู้ด้วยตนเองของนักศึกษาได้อย่างเหมาะสม

2) จากผลการวิจัยที่พบว่า การจัดการและควบคุมการเรียนรู้ด้วยตนเองมีค่าเฉลี่ยน้อย ที่สุดนั้น สถานศึกษาควรสร้างบรรยากาศในสถานศึกษาที่เอื้อต่อการเรียนรู้ให้มากขึ้น เนื่องจาก สภาพแวดล้อมที่ดีจะส่งผลต่อการสร้างบรรยากาศทางการเรียนรู้ ส่งเสริมให้ผู้เรียนเกิด ประสิทธิภาพทางการเรียนรู้ได้สูงสุด

ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป คือ ควรมีการศึกษาถึงปัจจัยอื่น ๆ ที่ส่งผลต่อการเรียนรู้ด้วยตนเอง เช่น การสนับสนุนจากครอบครัว สภาพแวดล้อม หรือลักษณะบุคลิกภาพ ของนักศึกษา เพื่อให้ทราบมีว่าปัจจัยใดบ้างที่มีอิทธิพลต่อการเรียนรู้ด้วยตนเองของนักศึกษา

เอกสารอ้างอิง

- จิราเจต วิเศษดอนหวาย. (2564). การศึกษายุคหลังโควิดจะใช้โลกทั้งใบเป็นห้องเรียน ด้วยการ เรียนรู้แบบนำตนเอง (Self-Directed Learning). เรียกใช้เมื่อ 12 มีนาคม 2568 จาก <https://www.educathai.com/knowledge/articles/535>
- ชนันรัตน์ รูปใหญ่. (2565). พฤติกรรมการใช้สื่อสังคมออนไลน์กับการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 ของนักศึกษาคณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี. บทความวิจัย. วารสารมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี, 13(1), 288 – 296.
- ชรินทิพย์ อะถาพัฒน์. (2566). พฤติกรรมการใช้สื่อสังคมออนไลน์ในชีวิตประจำวันของ ประชากรในกรุงเทพมหานคร. ใน การศึกษาค้นคว้าอิสระ โครงการบริหารธุรกิจ

- มหบัณฑิต (Twin Program) สาขาวิชาการบัญชี คณะบริหารธุรกิจ. มหาวิทยาลัย
รามคำแหง.
- ชูศรี วงศ์รัตน์. (2553). เทคนิคการใช้สถิติเพื่อการวิจัย. (พิมพ์ครั้งที่ 12). กรุงเทพมหานคร:
ไทเนรมิตกิจ อินเตอร์ โพรเกรสซิฟ.
- ทะเนศ วงศ์นาม. (2565). รูปแบบการพัฒนาสมรรถนะทางวิชาการด้วยการเรียนรู้แบบนำ
ตนเองของครูพลศึกษา โรงเรียนมัธยมศึกษาในจังหวัดพิษณุโลก. ใน วิทยานิพนธ์
หลักสูตรการศึกษาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาพัฒนศึกษา. มหาวิทยาลัยนเรศวร
- บุญชม ศรีสะอาด. (2545). การวิจัยเบื้องต้น (พิมพ์ครั้งที่ 7). กรุงเทพมหานคร: สุวีริยาสาสน.
- วรภาพร คำจับ. (2561). สื่อสังคมออนไลน์กับการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21. บทความวิชาการ
วารสารศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยแม่โจ้, 7(2), 143 – 159.
- วรางคณา โตโพธิ์ไทย. (2564). สื่อสังคมเพื่อการศึกษา. บทความวิชาการใน วารสารเทคโนโลยี
และสื่อสารการศึกษา, 16(20), 1 – 15.
- ศรุดา ชัยสุวรรณ และคณะ. (2566). ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการใช้งานการพาณิชย์ผ่านเครือข่าย
สังคมออนไลน์ของครู ที่ใช้บริการช่วงสถานการณ์แพร่ระบาดของไวรัสโคโรนา
(COVID-19). วารสารบรรณศาสตร์ มศว, 16(1), 31 – 43.
- อรณิชา ทศตา, สิรินาถ จงกลกลาง, นาดยา ปลั่งธนานนท์. (2567). การเรียนรู้ด้วยตนเอง.
บทความวิชาการ ใน วารสารวิทยาลักษณ์นครราชสีมา (สาขามนุษยศาสตร์และ
สังคมศาสตร์), 13(8), 375 – 387.
- Knowles, Malcom S. (1975). Self-Directed Learning: A guild for Learner and
Teacher. Chicago : Association Press.
- Xiaohong Liu; Jon-Chao Hong; Li Zhao (2024). Personality Traits Related to Self-
Directed Learning towards Perceived Online Learning Ineffectiveness.
Article. Educational Technology & Society Vol. 27, No. 3 (July 2024), 223-
235.